

Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης

2ος Πανελλήνιος Μαθητικός Διαγωνισμός Ελληνικής Γλώσσας «Κλείταρχος και Βερενίκη»

Θέμα: «Ο Κλείταρχος και η Βερενίκη γιορτάζουν τα 200 χρόνια από την έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης»

Όνοματεπώνυμο: _____

Σύνολο:/100

Σχολείο και τμήμα: _____

Το μεγάλο μυστικό

Δύο φίλοι και συμμαθητές ζουν στην Αθήνα του 1821 λίγο πριν την έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης. Ο Αναστάσης ήταν εγγονός του κ. Προκόπη, πρόκριτου¹ της Αθήνας, ενώ ο Βασίλης εγγονός του κ. Γιαννακού, ενός Αθηναίου κεραμοποιού που ζει στο Φάληρο. Μια νύχτα, που το είχαν σκάσει για να ψαρέψουν στο ποτάμι, βιώνουν μια πρωτόγνωρη εμπειρία.

Οι δυο μικροί φίλοι ήταν κρυμμένοι στις φυλλωσιές του δέντρου. Είχαν ακούσει τους πυροβολισμούς που έπεφταν βροχή εκεί κοντά στο σημείο όπου ψάρευαν και δεν τολμούσαν να κατέβουν για να διαπιστώσουν τι συνέβαινε. Ο Αναστάσης κοίταξε ψηλά στον ουρανό και είδε ότι τα σύννεφα είχαν μαζευτεί βαριά πάνω από το κεφάλι τους.

«Να πάρει...ήταν ανάγκη να γίνει και αυτό τώρα;» ψιθύρισε στον φίλο του.

«Ίσως να είναι καλύτερο για μας», είπε ο Βασίλης.

«Γιατί το λες αυτό;»

«Θα έχουμε καλύτερη κάλυψη παρά με το φεγγάρι που έλαμπε μέχρι πριν από λίγο. Έτσι αθέατοι θα παρακολουθήσουμε καλύτερα τι συμβαίνει. Γιατί άκουσα ανθρώπινες φωνές να πλησιάζουν.»

Δεν πρόλαβε να τελειώσει τη φράση του και οι πυροβολισμοί άρχισαν να πλησιάζουν όλο και περισσότερο. Τα δυο παιδιά προσπαθούσαν να διακρίνουν μέσα από τις φυλλωσιές τι ακριβώς συνέβαινε, αλλά λίγα πράγματα μπορούσαν να δουν στο σκοτάδι. Τότε έγινε κάτι περίεργο, ακριβώς κάτω από το δέντρο τους. Είδαν να φτάνει εκεί στην όχθη του ποταμού ένας άνθρωπος που με το ζόρι μπορούσε να σταθεί στα πόδια του. Φορούσε τουρκικά ρούχα και ήταν πληγωμένος. Κρατούσε το πόδι του και σφάδαζε από τους πόνους.

«Ωχ, Παναγία μου και Χριστέ μου, ωχ...μα τι μου έτυχε κι απόψε! Βόηθα με, Θεέ μου...»

Από πάνω τα δυο παιδιά κοιτούσαν και δεν μπορούσαν να καταλάβουν. Ένας Τούρκος που επικαλούνταν στα ελληνικά τον Χριστό και την Παναγία. Ό,τι πιο παράξενο είχαν ακούσει τον τελευταίο καιρό!

«Λες να είναι δικός μας μεταμφιεσμένος;» ψιθύρισε ο Αναστάσης.

«Μα γιατί να γίνει αυτό;» αναρωτήθηκε πάλι ο Βασίλης.

«Είναι ολοφάνερο ότι έχει ανάγκη από βοήθεια.»

¹ Πρόκριτος ήταν ο Έλληνας κοινοτικός άρχοντας στην τουρκοκρατούμενη Ελλάδα. Οι πρόκριτοι ήταν πλούσιοι και ισχυροί άνδρες, εκλέγονταν κάθε χρόνο και ασχολούνταν με διοικητικά θέματα.

Ο άλλος τον κοίταξε και του έγνεψε καταφατικά. Αμέσως οι φίλοι άρχισαν να κατεβαίνουν από το δέντρο τους. Γρήγορα έφτασαν δίπλα στον άντρα. Τον κοίταξαν και είδαν ότι το δεξί του πόδι ήταν πλημμυρισμένο αίμα. Επίσης υπήρχε αίμα και στο γυμνό του στήθος.

«Δεν νομίζω να καταφέρει να πάει μακριά», είπε ο Αναστάσης.

«Χριστιανοί είστε...βοήθεια...παρακαλώ, πάρτε αυτό», τους είπε κομπιάζοντας. Με πολύ κόπο έβαλε στα χέρια του Αναστάση ένα κομμάτι χαρτί και συνέχισε: «πρόκριτο...στον πρόκριτο και γρήγορα...γρήγορα!» Ήταν οι τελευταίες του κουβέντες και αμέσως ο άγνωστος λιποθύμησε.

«Μα ποιος μπορεί να είναι αυτός;» ρώτησε ο Βασίλης.

«Και γιατί άραγε είναι ντυμένος με τουρκικά ρούχα;» συνέχισε ο Αναστάσης.

«Τώρα αυτό δεν το ξέρω, ούτε μπορώ να στο απαντήσω. Αλλά πρέπει να τον πάρουμε από δω και να τον κρύψουμε». Τότε ακούστηκαν ομιλίες εκεί κοντά. Ήταν στα τουρκικά και ο Βασίλης ενημέρωσε τον φίλο του ότι οι Τούρκοι πλησίαζαν και κυνηγούσαν αυτόν τον άνθρωπο. [...]

Τράβηξαν μέσα στη σπηλιά τον τραυματία κι ο Βασίλης έσκισε το παντελόνι του αγνώστου. Αφού είδαν το τραύμα του από τη σφαίρα, ο Βασίλης έκανε μερικές λωρίδες από το σκισμένο ύφασμα και με αυτές έσφιξε το τραύμα για να σταματήσει την αιμορραγία. Μετά έγνεψε στον Αναστάση και τράβηξαν τα ξερά κλαδιά μπροστά από το άνοιγμα της σπηλιάς, η οποία κρύφτηκε εντελώς. Ύστερα ο Αναστάσης έκανε νόημα στον άλλον και προχώρησαν παρακάτω. Κρύφτηκαν πίσω από μερικούς θάμνους και περίμεναν να δουν τι θα γινόταν. Τότε μπροστά τους πέρασαν έξι στρατιώτες κρατώντας στα χέρια τους αναμμένους δαυλούς και όπλα, χωρίς να καταλάβουν ότι τα παιδιά τους παρακολουθούσαν. Οι δυο φίλοι περίμεναν λίγο ακόμα στην κρυψώνα τους και, σαν κατάλαβαν ότι πλέον δεν υπήρχε κίνδυνος, σηκώθηκαν κι απομακρύνθηκαν. Έδωσαν υπόσχεση να βρεθούν λίγες ώρες μετά στο σχολείο για να συζητήσουν τα πράγματα.

Αλλά τα παιδιά δεν ήταν τόσο προσεκτικά όσο νόμιζαν. Κάπου κρυμμένα ανάμεσα στους θάμνους ήταν δυο μάτια που από ώρα παρακολουθούσαν τις κινήσεις τους κι επεξεργάζονταν κάθε κίνηση των παιδιών με προσοχή και υπομονή.

«Και τώρα που έφυγαν όλοι, πρέπει να δράσω όσο γίνεται γρηγορότερα!» σκέφτηκε εκείνος ο άνθρωπος.

(Θ. Κονδύλης, Το μεγάλο μυστικό, Εκδόσεις Ψυχογιός, Διασκευή)

1. Χαρακτηρίζω τις παρακάτω προτάσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ). (2 μ. το καθένα, _____ / 10)

- Η αλλαγή του καιρού συνέβαλε στην καλύτερη κάλυψη των παιδιών που βρίσκονταν πάνω στο δέντρο. Σ
- Ο Αναστάσης ενημέρωσε τον Βασίλη ότι οι Τούρκοι πλησίαζαν... Λ
- Ο άγνωστος, πριν λιποθυμήσει, πρόλαβε να εξηγήσει στα παιδιά τι έπρεπε να κάνουν με το μήνυμα. Σ
- Τα παιδιά απομακρύνθηκαν από την κρυψώνα τους, πριν φτάσουν στο σημείο οι έξι στρατιώτες. Λ
- Ο άγνωστος ήταν τραυματισμένος στο στήθος από σφαίρα. Λ

2. Εντοπίζω στο κείμενο τα σημεία που δείχνουν:

(5 μ. το καθένα, ____ / 10)

Οι προτεινόμενες απαντήσεις βαθμολογούνται με 5 μονάδες η καθεμία. Αν οι μαθητές έχουν γράψει μεγαλύτερα αποσπάσματα που περιέχουν όμως αυτά τα χωρία, βαθμολογούνται με 3 μονάδες.

☐ τις καιρικές συνθήκες που ευνόησαν την κάλυψη των παιδιών κατά την παρακολούθηση

Ο Αναστάσης κοίταξε ψηλά στον ουρανό και είδε ότι τα σύννεφα είχαν μαζευτεί βαριά πάνω από το κεφάλι τους./ Θα έχουμε καλύτερη κάλυψη παρά με το φεγγάρι που έλαμπε μέχρι πριν από λίγο. Έτσι αθέατοι θα παρακολουθήσουμε καλύτερα τι συμβαίνει.

☐ την κρυφή ταυτότητα του τραυματία

Ένας Τούρκος που επικαλούνταν στα ελληνικά τον Χριστό και την Παναγία, «Λες να είναι δικός μας μεταμφιεσμένος;» ψιθύρισε ο Αναστάσης.

3. «Και τώρα που έφυγαν όλοι, πρέπει να δράσω όσο γίνεται γρηγορότερα!» σκέφτηκε εκείνος ο άνθρωπος. Ποιο πρόσωπο θα μπορούσε να παρακολουθεί τις κινήσεις των παιδιών και για ποιον λόγο; (____ / 10)

Παράμετροι αξιολόγησης

- Αναφορά προσώπου (4 μονάδες)
- Αιτιολόγηση (4 μονάδες)
- Διατύπωση (2 μονάδες)

4. Οι παρακάτω σύνθετες λέξεις αποφάσισαν να κάνουν ένα «διάλειμμα» στη φιλία τους. Τις χωρίζω στα συνθετικά τους. (1 μ. κάθε συνθετικό, ____ / 10)

Λέξη	α' συνθετικό	β' συνθετικό
κεραμοποιός	κεραμο-/κέραμος/κεραμίδι/κεραμικά	-ποιός/ποιώ
πρωτόγνωρος	πρώτ-/πρώτ-/πρώτος	-γνώρος/γνωρίζω
πυροβολισμός	πυρο-/πυρ	-βολισμός/-βολή
αιμορραγία	αιμο-/αιμ-/αίμα	-(ρ)ραγία/ραγίζω/ρήξη
λιποθυμώ	λιπο-/λείπω	-θυμώ/θυμός

5. Αντικαθιστώ τις υπογραμμισμένες λέξεις χωρίς να αλλάξω το νόημα της πρότασης:

• Οι δυο φίλοι περίμεναν λίγο ακόμα και, σαν κατάλαβαν ότι πλέον δεν υπήρχε κίνδυνος, βγήκαν από την κρυψώνα τους.

α) τότε β) μόλις γ) αμέσως (2 μ. το καθένα, ____ / 10)

• Έτσι αθέατοι θα παρακολουθήσουμε καλύτερα τι συμβαίνει.

α) απρόβλεπτοι β) φανεροί γ) αόρατοι

• Ο άνθρωπος κρατούσε το πόδι του και σφάδαζε από τους πόνους.

α) έκλαιγε β) τρανταζόταν από τον πόνο γ) παραπονιόταν

- Τα δυο παιδιά κοιτούσαν και δεν μπορούσαν να καταλάβουν. Ένας Τούρκος που επικαλούνταν στα ελληνικά τον Χριστό και την Παναγία.

α) παρακαλούσε

β) αρνιόταν

γ) κατηγορούσε

- Ο άλλος τον κοίταξε και του έγνεψε καταφατικά.

α) είπε

β) έδειξε

γ) έκανε νόημα

6. Τοποθετώ τα ρήματα που ακολουθούν σε μία από τις κατηγορίες του πίνακα.

(2 μ. το καθένα, ____ / 20)

συμβαίνει, έγνεψε, θα παρακολουθήσουμε, είχαν ακούσει, πλησιάζουν, επικαλούνταν, λες, θα έχουμε, είδε, θα σταματήσει

Πράξη στο παρελθόν	Πράξη στο παρόν	Πράξη στο μέλλον
έγνεψε	συμβαίνει	θα παρακολουθήσουμε
είχαν ακούσει	πλησιάζουν	θα έχουμε
επικαλούνταν	λες	θα σταματήσει
είδε	-	-

7. Μέσα στο κείμενο προβάλλεται ο ηρωισμός των παιδιών. Σκέφτομαι με ποιους άλλους τρόπους μπορούσαν τα παιδιά να συμβάλουν στην Επανάσταση του 1821 και συνθέτω μια παράγραφο 80-100 λέξεων.

(____ / 30)

Παράμετροι αξιολόγησης παραγωγής γραπτού λόγου

- Περιεχόμενο:

A) Αναφορά στον ηρωισμό των παιδιών (5 μονάδες)

B) Τρόποι συμμετοχής των παιδιών στην Επανάσταση (μεταφορά μηνυμάτων, πολεμοφοδιών, παρακολουθήσεις, περίθαλψη τραυματισμένων, μικροδουλειές των αγωνιστών π.χ. ο μικρός μπουρλοτιέρης κ.λπ.) (15 μονάδες)

- Δομή παραγράφου και διατύπωση (5 μονάδες)

- Γραμματική – Σύνταξη- Ορθογραφία (5 μονάδες)

Καλά αποτελέσματα!